

ความรู้เบื้องต้น เรื่องความลับทางการค้า

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายใหม่มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 กฎหมายฉบับนี้ จะให้ความคุ้มครองครอบคลุมข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้าอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ ผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้า จะได้รับความคุ้มครองตลอดไปตราบเท่าที่ความลับนั้นยังเป็นความลับอยู่

ความลับทางการค้า คือ ข้อมูลการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไปและมีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ผู้ควบคุมความลับทางการค้าจะต้องมีมาตรการที่มีความเหมาะสมในการเก็บความลับทางการค้า คือเก็บรักษาความลับทางการค้าที่อยู่ในความดูแลของตนให้ปลอดภัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้อื่นชักชวนนำเอาข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตเพราะอาจจะส่งผลเสียตามมาในภายหลังได้ ในทางปฏิบัติผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าอาจใช้มาตรการต่างๆ เพื่อนำมาจัดระบบการควบคุมดูแลข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าของตนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประทับตรา “ลับ” ลงในเอกสาร ห้ามพนักงานเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ใช้การถอดรหัสในการเข้าถึงข้อมูลความลับเป็นต้น ตัวอย่างความลับทางการค้า ได้แก่ สูตรยา สูตรอาหาร สูตรเครื่องดื่ม สูตรเครื่องสำอาง กรรมวิธีการผลิต ข้อมูลการบริหารธุรกิจ รายละเอียดเกี่ยวกับราคาสินค้า บัญชีรายชื่อลูกค้า ฯลฯ

คู่มือความลับทางการค้าสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจทั่วไป

ความลับทางการค้าคืออะไร

เหตุใดจึงต้องมีกฎหมายความลับทางการค้า

ข้อมูลการค้าที่ได้รับการคุ้มครองจะต้องมีลักษณะอย่างไร

ควรจะเลือกให้ความคุ้มครองข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าตามกฎหมายความลับทางการค้า

หรือตามกฎหมายสิทธิบัตร

มาตรการที่เหมาะสมในการรักษาความลับทางการค้า ควรจะมีวิธีการอย่างไร

...

1. ความลับทางการค้าคืออะไร

1.1 ความลับทางการค้า คือ ข้อมูลการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคลซึ่งโดยปกติแล้วต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าว โดยเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ประโยชน์ในทาง

การค้าเนื่องจากการเป็นความลับ และเป็นข้อมูลที่เจ้าของหรือผู้มีหน้าที่ควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการรักษาไว้เป็นความลับ

1.2 ข้อมูลการค้า จะเป็นสิ่งใดก็ได้ที่สื่อความหมายให้รู้ถึง ข้อความ เรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือสิ่งใด ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะผ่านวิธีการใดๆ ก็ได้ ตัวอย่างข้อมูลที่เป็นข้อมูลทางการค้า ได้แก่ข้อมูลดังต่อไปนี้

- ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวสินค้า ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับส่วนผสมที่ทำให้เกิดเป็นตัวสินค้าขึ้นมา เช่น ส่วนผสมของสบู่สมุนไพร ส่วนผสมของน้ำอัดลม ส่วนผสมของกระจกกันกระสุนปืน หรือส่วนผสมของโลหะกันความร้อน เป็นต้น
- ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการผลิตสินค้า เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตไวน์กระชายดำ ข้อมูลเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสบู่สมุนไพร หรือกรรมวิธีการย้อมสีผ้า
- ข้อมูลการควบคุมคุณภาพสินค้า
- ข้อมูลที่เกี่ยวกับลูกค้า เช่น ข้อมูลพฤติกรรมของลูกค้าที่ได้มาจากการที่บริษัทได้ทำการสำรวจเพื่อทำการสุ่มตัวอย่างจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ เส้นทางที่สะดวกที่สุดในการส่งของให้ลูกค้า ความต้องการตามปกติของลูกค้า บัญชีรายชื่อและที่อยู่ของลูกค้าก็อาจเป็นข้อมูลทางการค้าได้เช่นกัน
- ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาด เช่น ข้อมูลการวิเคราะห์ตลาดเพื่อให้ทราบความต้องการของผู้บริโภคในท้องตลาด หรือข้อมูลการวางแผนโฆษณาสินค้าของบริษัท

1.3 รูปแบบของความลับทางการค้าจะจัดทำไว้ในรูปแบบใดก็ได้ เช่น

- จัดอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ซึ่งอาจจะเป็นตัวหนังสือ ภาพวาด ภาพถ่าย ไมโครฟิล์ม วีดีโอเทป หรือวีซีดี
- จัดทำไว้ในฐานข้อมูล เช่น ในแผ่นบันทึกข้อมูล หรือในเครื่องคอมพิวเตอร์
- ให้บุคคลเก็บไว้ เช่น ข้อมูลความลับทางการค้าที่นายจ้างบอกกับตัวลูกจ้างให้เก็บข้อมูลนั้นไว้เป็นความลับ
- ข้อมูลความลับทางการค้าอาจจะอยู่ในรูปของตัววัตถุก็ได้ เช่น ต้นไม้ที่เป็นแม่พันธุ์

2. เหตุใดจึงต้องมีกฎหมายความลับทางการค้า

ในอดีตกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่อยู่ในความดูแลของกรมทรัพย์สินทางปัญญามีอยู่ด้วยกันจำนวน 4 ฉบับ คือ กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายเครื่องหมายการค้า และกฎหมายคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม ในที่นี้จะขอกล่าวเพียงคร่าวๆ ว่ากฎหมายแต่ละฉบับมี

หลักในการให้ความคุ้มครองอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นข้อมูลขั้นพื้นฐานในการประกอบการพิจารณาว่าเหตุใดจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายความลับทางการค้า

2.1 กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นกฎหมายที่รองรับสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทต่างๆ ได้แก่ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานศิลปกรรม งานดนตรีกรรม งานโสตทัศนวัสดุ งานสิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ และงานอื่นใดอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์หรือแผนกศิลปะ กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ตนทำขึ้น หากบุคคลอื่นมาละเมิดสิทธิในส่วนนี้ จะมีความผิดและได้รับโทษ

2.2 กฎหมายสิทธิบัตร เป็นกฎหมายที่รองรับสิทธิของนักประดิษฐ์และนักออกแบบที่เป็นผู้ประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ หรือได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมา และต้องไม่เคยมีใครทำขึ้นมาก่อน ผู้ที่เป็นเจ้าของย่อมมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้ นำเข้า หรือผลิตผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว ถ้ามีบุคคลอื่นมาละเมิดสิทธิในส่วนนี้ กฎหมายจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่เป็นเจ้าของ

2.3 กฎหมายเครื่องหมายการค้า เป็นกฎหมายที่รองรับสิทธิของผู้ที่เป็นเจ้าของซึ่งคิดและประดิษฐ์เครื่องหมายขึ้นมา ไม่ว่าจะ เป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วม เครื่องหมายต่างๆ เหล่านี้มีประโยชน์ตรงที่ว่าทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำและแยกแยะสินค้าต่างๆ ที่ใช้เครื่องหมายต่างกันออกจากกันได้ อีกทั้งยังทำให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพตามที่ต้องการและทราบถึงเจ้าของที่แท้จริงได้ กฎหมายจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้เป็นเจ้าของ ถ้ามีบุคคลอื่นมาละเมิดสิทธิในส่วนนี้ เช่น ใช้เครื่องหมายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ที่เป็นเจ้าของ จะมีความผิดและได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

2.4 กฎหมายคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม เป็นกฎหมายที่รองรับสิทธิของผู้สร้างสรรค์ที่ได้ออกแบบทางเดินของวงจรรวมไฟฟ้าขึ้นในตัวแบบผังภูมิหรือที่เรียกว่าชิป (chip) การออกแบบที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายจะต้องเป็นการออกแบบทางเดินของวงจรรวมไฟฟ้าขึ้นมาใหม่ ตัวอย่างของชิปอาจหาได้จากแผงวงจรรวมไฟฟ้าที่อยู่ในเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ชิปจะมีลักษณะเป็นตัวสี่เหลี่ยมเล็กๆ สีดำวางอยู่บนแผ่น Printed Circuit Board ถ้าแกะฝาครอบสีดำออก ข้างในจะเป็นตัวแบบผังภูมิของวงจรรวมที่ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบทางเดินของวงจรรวมไฟฟ้าไว้ หากมีผู้ใดมาเอาแบบที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นและได้จดทะเบียนคุ้มครองไว้ไปทำซ้ำ จะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย

จากกฎหมายทั้งสี่ฉบับดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ยังไม่มียกกฎหมายฉบับใดให้การคุ้มครองถึงข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องการคุ้มครองข้อมูล

ให้มีสภาพเป็นความลับตลอดไป ดังนั้น กระทรวงพาณิชย์จึงได้เสนอให้มีการออกกฎหมาย
คุ้มครองความลับทางการค้าขึ้นมา เพื่อเป็นการส่งเสริมการประกอบธุรกิจของประชาชนให้เป็นไป
อย่างเสรีและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจทางการค้า

สำหรับกฎหมายฉบับอื่นๆ บางฉบับ เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอาญาที่มี
อยู่ ให้ความคุ้มครองความลับทางการค้ายังไม่เพียงพอ เช่น ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ได้มีบทบัญญัติความรับผิดเพื่อการละเมิดไว้ในมาตรา 420 ซึ่งอาจนำมาใช้เพื่อให้ความคุ้มครอง
ความลับทางการค้าได้ถ้าหากได้มีการทำสัญญากันระหว่างผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้ากับ
ลูกจ้างหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ยังมีช่องว่างของกฎหมายตรงที่ว่า ข้อสัญญาที่สร้างขึ้นจะ
ผูกพันเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น ไม่ผูกพันไปถึงบุคคลภายนอก ดังนั้น ถ้ามีการนำเอาความลับ
ทางการค้าของผู้ที่เป็นเจ้าของไปใช้หรือไปเปิดเผย เจ้าของความลับทางการค้าก็ไม่อาจฟ้องร้อง
บุคคลภายนอกให้รับผิดตามสัญญาได้ เนื่องจากคนเหล่านั้นไม่ได้เป็นคู่สัญญาด้วย

ในส่วนประมวลกฎหมายอาญา แม้จะมีบทบัญญัติเรื่องความผิดฐานเปิดเผยความลับ
ไว้ในมาตรา 323 ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวจำกัดความรับผิดไว้เฉพาะผู้ที่ล่วงรู้ความลับของ
ผู้อื่นโดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล เภสัชกร ทนายความ
ผู้ตรวจสอบบัญชี เป็นต้น และก็จำกัดไว้เฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการ
ดำเนินการทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่รวมถึงทางด้านพาณิชย์กรรม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการที่จะไปแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาหรือประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่มีใช้มานานแล้วให้ครอบคลุมถึงเรื่องการให้ความคุ้มครอง
ความลับทางการค้าในทุกเรื่อง อาจจะมีผลกระทบไปถึงกฎหมายลูกฉบับอื่นๆ ได้ จึงจำเป็นต้องมี
กฎหมายให้ความคุ้มครองไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงได้มีการออกกฎหมายความลับทางการค้าขึ้น

ซึ่งปัจจุบันกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 คือ
"พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545"

3. ข้อมูลการค้าที่ได้รับการคุ้มครองจะต้องมีลักษณะอย่างไร

ข้อมูลการค้าที่จะเป็นความลับทางการค้าและจะอยู่ในข่ายได้รับการคุ้มครอง จะต้อง
ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการดังนี้

3.1 เป็นข้อมูลทางการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันทั่วไป หรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่คนที่เกี่ยวข้อง
กล่าวคือ ข้อมูลการค้านั้นไม่จำเป็นต้องเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีใครรู้จักมาก่อน แม้ว่าข้อมูลนั้นจะ
ล่วงรู้ในหมู่นักกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะเป็นภายในที่มีหน้าที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลนั้น
ก็อาจเป็นความลับทางการค้าได้เพราะบุคคลอื่นภายนอกทุกๆ ไปยังไม่รู้ถึงข้อมูลที่เป็นความลับ

ทางการค้านั้น ตัวอย่างเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตน้ำอัดลมโคคาโคล่าที่มีรสชาติเป็นที่ถูกใจของ
กลุ่มผู้บริโภคทั้งหลาย จะล่องรู้ในหมู่กรรมการบริษัทและพนักงานในแผนกที่ทำหน้าที่ใส่ส่วนผสม
น้ำอัดลมของบริษัทเท่านั้น ถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าได้ เพราะบริษัทอื่นๆ ที่
ผลิตน้ำอัดลมยังไม่ล่องรู้หรือเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว

3.2 ข้อมูลการค้านั้นต้องมีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากเป็นความลับ กล่าวคือ ข้อมูล
นั้นนอกจากจะเป็นข้อมูลที่เจ้าของหวงกันไว้เป็นความลับแล้ว จะต้องเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อ
การดำรงอยู่ในการประกอบกิจการทางด้านธุรกิจของผู้ที่เป็นเจ้าของด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ที่
เป็นเจ้าของได้ใช้ความพยายามและค่าใช้จ่ายอย่างมากที่จะรักษาข้อมูลการค้าของตนให้เป็น
ความลับตลอดไป เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นโดยเฉพาะคู่แข่งได้ข้อมูลของตนไป เพราะถ้ามีเข้าถึงหรือ
ล่องรู้ข้อมูลนั้น อาจทำให้มีการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันขายในท้องตลาดแข่งกับผู้ที่เป็นเจ้าของ
ข้อมูลความลับทางการค้าได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการสูญเสียประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ผู้ที่เป็นเจ้า
ของเดิม

3.3 ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาข้อมูลนั้นไว้เป็น
ความลับ กล่าวคือ ผู้ควบคุมความลับทางการค้า ซึ่งหมายความรวมถึงเจ้าของความลับทาง
การค้า ผู้ครอบครอง ควบคุมหรือดูแลรักษาความลับทางการค้าของเจ้าของ ได้จัดทำมาตรการที่
เหมาะสมในการดูแลรักษาข้อมูลการค้าที่อยู่ในความดูแลของตนให้เป็นความลับเพื่อป้องกันมิให้
ผู้อื่นล่องรู้ข้อมูลนั้นได้โดยง่าย

อาจสรุปได้ว่า หลักในการพิจารณาว่าข้อมูลใดเป็นความลับทางการค้าหรือไม่ อาจ
พิจารณาสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ประกอบด้วย คือ

- (1) ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่รู้จักกันภายนอกองค์กรมากน้อยเพียงใด
- (2) ข้อมูลนั้นเป็นที่รู้จักกันในองค์กรมากน้อยเพียงใด
- (3) มีการใช้มาตรการเพื่อรักษาความลับทางการค้าเพียงใด
- (4) คุณประโยชน์ของข้อมูลต่อเจ้าของและคู่แข่งในในตลาดมากน้อยเพียงใด
- (5) ข้อมูลนั้นได้มาด้วยการสร้างสรรค์ ความอุตสาหะหรือการลงทุนเพียงใด
- (6) ความยุ่งยากในการได้มาหรือสร้างข้อมูลนั้นๆ โดยบุคคลอื่น สำหรับข้อมูลที่ไม่ได้รับ

การคุ้มครองว่าเป็นข้อมูลความลับทางการค้า ได้แก่ ข้อมูลที่รู้กันทั่วไป ข้อมูลที่สาธารณชน
โดยทั่วไปเข้าถึงหรือรับรู้ข้อมูลสิทธิบัตร ข้อมูลที่ไม่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ข้อมูลที่เจ้าของ
ไม่ได้สงวนไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่เจ้าของไม่ได้ใช้มาตรการรักษาไว้ให้เป็นความลับ ความคิดที่ยัง
ไม่มีการแสดงออกไม่ว่าจะเป็นความคิดทางอุตสาหกรรมหรือความคิดทางการค้า เป็นต้น

4. ควรจะเลือกให้ความคุ้มครองข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าตามกฎหมายความลับทางการค้าหรือตามกฎหมายสิทธิบัตร

ความลับทางการค้ากับสิทธิบัตรจะมีความแตกต่างกันหลายเรื่องไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของระบบการให้ความคุ้มครอง สิทธิที่ได้รับ หรือในเรื่องของอายุการคุ้มครอง แต่ในบางกรณีผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลความลับทางการค้าบางอย่าง เช่น ข้อมูลการค้าที่เกี่ยวกับตัวสินค้าหรือตัวผลิตภัณฑ์ เช่น สูตรอาหาร สูตรส่วนผสมของยา หรือข้อมูลการค้าที่เกี่ยวกับวิธีการผลิตสินค้า เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกรรมวิธีการถนอมอาหาร กรรมวิธีการผลิตสีย้อมผ้า อาจเห็นว่าข้อมูลการค้าของตนที่มีอยู่นอกจากจะเป็นความลับทางการค้าแล้วยังอาจจะอยู่ในเงื่อนไขที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรอีกด้วย แต่ไม่แน่ใจว่าควรจะให้การคุ้มครองสิ่งเหล่านั้นทางไหนดี ในเรื่องนี้ ผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าวควรพิจารณาเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย คือ

4.1 การให้ความคุ้มครองโดยการยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตร ผู้ที่เป็นเจ้าของต้องเปิดเผยข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของการประดิษฐ์เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่นำมาขอรับสิทธิบัตรเป็นของใหม่ไม่เคยมีมาก่อน แต่การให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าไม่จำเป็นต้องเปิดเผยรายละเอียดของข้อมูลที่เป็นความลับ เนื่องจากไม่ได้เป็นระบบจดทะเบียน ดังนั้นถ้าเจ้าของความลับทางการค้า นำข้อมูลการค้าที่เป็นความลับมาจดทะเบียนขอรับความคุ้มครองทางด้านสิทธิบัตร ความเป็นความลับของข้อมูลนั้นก็หมดไป จะเปลี่ยนใจนำข้อมูลการค้านั้นมาขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายความลับทางการค้าอีกไม่ได้

4.2 ถ้าเจ้าของข้อมูลการค้าสามารถเก็บข้อมูลการค้าของตนไว้เป็นความลับได้ ข้อมูลนั้นก็ยังคงการเป็นความลับต่อไปไม่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด แต่ถ้านำไปจดทะเบียนขอรับความคุ้มครองทางด้านสิทธิบัตร กฎหมายจะให้การคุ้มครองภายในเวลาที่จำกัด เมื่อพ้นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด สิ่งนั้นก็ตกเป็นของสาธารณะ ทุกคนก็สามารถนำไปใช้ได้ สิทธิผูกขาดแต่เพียงผู้เดียวที่เคยมีอยู่ก็จะหมดสิ้นไป

4.3 ถ้าผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้าเลือกที่จะเก็บความลับทางการค้าของตนไว้ ต่อมาหากปรากฏว่ามีคนอื่นมาขโมยข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้านั้นไปเปิดเผยให้บริษัทคู่แข่งรายอื่นๆ ข้อมูลการค้านั้นก็สูญเสียการเป็นความลับไป ผู้ที่เป็นเจ้าของจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าความลับทางการค้านั้นเป็นของตน มีการขโมยไป และสูตร วิธีการ หรือกรรมวิธีในการผลิตสินค้าของคู่แข่งรายอื่นๆ เป็น สูตร วิธีการ หรือกรรมวิธีของตน ซึ่งค่อนข้างจะพิสูจน์ได้ยาก แต่ถ้าเจ้าของข้อมูลเลือกที่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปจดทะเบียนขอรับการคุ้มครองทางด้านสิทธิบัตร หากมี

บริษัทคู่แข่งรายใดมาผลิตสินค้าเลียนแบบโดยใช้ ข้อมูล สูตร วิธีการ หรือกรรมวิธีเดียวกับที่ได้จดทะเบียนสิทธิบัตรไว้ ผู้ที่เป็นเจ้าของสิทธิบัตรก็จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

5. มาตรการที่เหมาะสมในการรักษาความลับทางการค้า ควรจะมีวิธีการอย่างไร

บริษัทหรือผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าควรมีมาตรการที่เหมาะสมในการเก็บรักษาความลับทางการค้าที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนให้ปลอดภัย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้อื่นฉกฉวยเอาข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต เพราะอาจจะส่งผลเสียตามมาในภายหลังได้ ในทางปฏิบัติ ผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าอาจใช้มาตรการต่างๆ เพื่อนำมาจัดระบบการควบคุมดูแลข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าของตนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างของมาตรการที่เหมาะสมอาจกระทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละหน่วยงาน สิ่งต่างๆ ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นเพียงมาตรการตัวอย่างบางส่วนที่บริษัทและผู้ประกอบการอาจหยิบยกขึ้นมาพิจารณาในการจัดทำมาตรการรักษาความลับทางการค้าของตนได้

5.1 จำแนกแยกแยะข้อมูลต่างๆ ออกมาให้ชัดเจนว่าข้อมูลที่มีอยู่ เป็นมีข้อมูลประเภทใด ข้อมูลเหล่านั้นอยู่ในข่ายที่จะเป็นความลับของบริษัทหรือไม่ และหากมีข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า มีเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์อะไรบ่งบอกไว้ให้เห็นชัดเจนหรือไม่

5.2 จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเหล่านั้นว่าเป็นข้อมูลที่มีความลับอยู่ในระดับใด ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการที่บริษัทจะได้จัดทำโครงการและมาตรการที่เหมาะสมในการรักษาข้อมูลให้เป็นความลับทางการค้าในขั้นต่อไป

5.3 ควรมีประกาศ คำสั่ง และคำเตือนแจ้งให้พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัททราบว่า ข้อมูลประเภทใดบ้างที่จัดว่าเป็นข้อมูลทางการค้าที่เป็นความลับ พนักงานหรือลูกจ้างระดับใดที่สามารถเข้าถึงข้อมูลแต่ละประเภทได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่พนักงานหรือลูกจ้าง อีกทั้งยังทำให้บุคคลเหล่านั้นตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลของตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

5.4 มีการจัดเก็บข้อมูลการค้าที่เป็นความลับไว้ในที่ที่เหมาะสมเพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล เช่น เก็บไว้ในตู้เซิร์ฟเวอร์ หรือมีการใช้รหัสลับก่อนที่จะใช้แฟ้มข้อมูลที่เก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ และอาจมีการเปลี่ยนรหัสลับภายในเวลาที่กำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้ความลับรั่วไหล นอกจากนี้บริษัทอาจกำหนดให้มีการจัดทำระบบป้องกันสำหรับพนักงานที่เกี่ยวข้องทุกคน เช่น ออกข้อกำหนดให้พนักงานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลหรือเอกสารทุกชิ้นไว้ในลิ้นชักหรือตู้ที่มิดชิดหลังจากที่เลิกใช้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว

5.5 กำหนดให้มีการจำกัดจำนวนบุคคลที่จะเข้าไปในสถานที่เก็บรักษาข้อมูลทางการค้าที่

เป็นความลับ เช่น จำกัดเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น เฉพาะผู้บริหาร กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ควบคุม หรือมีการติดบัตรและลงทะเบียนสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5.6 กำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลความลับทางการค้าทำสัญญาว่าจะไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้กับบุคคลภายนอก เช่น นายจ้างกำหนดให้พนักงานหรือลูกจ้างทำสัญญาว่าพนักงานหรือลูกจ้างจะไม่นำข้อมูลทางการค้าของนายจ้างไปเปิดเผยให้กับผู้อื่น โดยเฉพาะคู่แข่ง ในระหว่างที่ทำงานอยู่กับนายจ้างหรือในภายหลังเมื่อลูกจ้างออกจากงานไปแล้ว หรืออาจกำหนดว่าเมื่อพ้นจากสัญญาจ้าง ห้ามมิให้ลูกจ้างทำงานหรือมีส่วนร่วมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับนายจ้างภายในเขตพื้นที่ที่นายจ้างดำเนินกิจการอยู่ และอาจกำหนดระยะเวลาไว้ด้วยว่าจะไม่ประกอบกิจการแข่งขันภายในกำหนดเวลาที่ปี

5.7 ในกรณีที่มีการเลิกจ้าง บริษัทควรมีข้อกำหนดให้พนักงานหรือลูกจ้างต้องส่งมอบข้อมูลการค้าของบริษัทที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของพนักงานหรือลูกจ้างนั้นคืนให้แก่บริษัททั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลในรูปแบบของเอกสาร แผ่นบันทึกข้อมูล แผ่นซีดีรอม หรืออื่นๆ

5.8 ในกรณีที่บริษัทได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการรายอื่นใช้สิทธิในข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าของบริษัทเพื่อนำไปใช้ในการผลิตสินค้า ควรจะกำหนดในสัญญาไว้ให้ชัดเจนด้วยว่าผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิหรือผู้ผลิตสินค้า จะต้องจัดหาหรือใช้มาตรการที่เหมาะสมในการเก็บรักษาข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้านั้น และเพื่อให้เกิดความรอบคอบมากยิ่งขึ้น บริษัทผู้ให้อนุญาตควรเข้าไปตรวจสอบการใช้ข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าที่ได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการได้ใช้ เพื่อติดตามดูว่ามีการใช้ข้อมูลเกินกว่าขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกันไว้แต่แรกหรือไม่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการเสริมในการควบคุมข้อมูลนั้นให้เป็นความลับทางการค้าอยู่ตลอดไป

5.9 บริษัทบางรายที่มีการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมชมกิจการหรือโรงงานผลิตสินค้า ควรจะมีการกำหนดขอบเขตของพื้นที่ในการเข้าเยี่ยมชมที่ชัดเจน ไม่ควรอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าไปในบริเวณที่เป็นแหล่งเก็บข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าของบริษัท เนื่องจากอาจทำให้ความลับทางการค้าของบริษัทรั่วไหลออกไปได้ และในกรณีที่บริษัทมีความจำเป็นที่จะต้องให้กลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งเข้าตรวจหรือเยี่ยมชมในเขตพื้นที่หวงห้ามเฉพาะของบริษัทหรือโรงงาน เช่น ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่ซับซ้อนและบริษัทต้องการเก็บไว้เป็นความลับ บริษัทอาจกำหนดให้ผู้เข้าเยี่ยมชมทำสัญญาว่าจะไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวก็ได้

5.10 ในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่บริษัทหรือโรงงานผลิตออกมาจำหน่าย ควรจะใช้เทคนิคในการผลิตที่ทำให้ผู้อื่นเห็นแล้วเกิดความรู้สึกว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความลับซับซ้อนมากๆ ยากที่จะลอกเลียนแบบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้อื่นสามารถนำเอาตัว

ผลิตภัณฑ์นั้นไปทำวิศวกรรมย้อนกลับ (reverse engineering) ได้โดยง่าย ซึ่งจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการรักษาความลับทางการค้านี้ให้มีอยู่ตลอดไป

6. การให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าจะต้องนำมาจดทะเบียนหรือไม่

การให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าจะต่างจากการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นๆ เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือแบบผังภูมิของวงจรรวม ซึ่งผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนี้หากประสงค์จะได้สิทธิผูกขาดในการเป็นเจ้าของในสิ่งที่ตนได้คิดค้นหรือประดิษฐ์ขึ้น จะต้องนำสิ่งนั้นไปจดทะเบียนเพื่อก่อให้เกิดสิทธิในการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยยื่นคำขอจดทะเบียนได้ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ แต่ในการคุ้มครองความลับทางการค้า ผู้ที่เป็นเจ้าของไม่จำเป็นต้องนำความลับทางการค้าของตนไปจดทะเบียนแต่อย่างใด เพราะกฎหมายให้การคุ้มครองสิทธิแก่เจ้าของความลับทางการค้าโดยไม่ต้องจดทะเบียน ข้อมูลทางการค้าจะได้รับความคุ้มครองอยู่ตลอดไปตราบเท่าที่ยังเป็นความลับอยู่ จึงเห็นได้ว่าสิทธิของเจ้าของความลับทางการค้าจะมีอยู่ตลอดไปหากความลับทางการค้านั้นยังไม่มีเปิดเผย อย่างไรก็ตามเจ้าของความลับทางการค้าอาจนำข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความลับทาง

การค้าของตนที่มีอยู่มาแจ้งข้อมูลไว้ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ ซึ่งรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับเรื่องการแจ้งข้อมูลได้จากภาคผนวกของหนังสือเล่มนี้

7. การแจ้งข้อมูลความลับทางการค้าคืออะไร มีประโยชน์อย่างไร

อาจนับได้ว่าความลับทางการค้ามีคุณค่าและประโยชน์อย่างมหาศาลในทางเศรษฐกิจสำหรับผู้ที่เป็นเจ้าของ ดังนั้นกรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งนี้ ประกอบกับต้องการที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำความลับทางการค้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงพาณิชย์ จึงเปิดโอกาสให้เจ้าของความลับทางการค้าสามารถนำข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความลับทางการค้ามาแจ้งไว้เป็นหลักฐานทางทะเบียน ข้อมูลดังกล่าวจะถูกรวบรวมและจัดเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา ข้อมูลนี้จะเป็นเพียงข้อมูลคร่าวๆ เพียงทำให้รู้ว่าความลับทางการค้าที่ยื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมอะไร จะไม่มีการบันทึกหรือเปิดเผยส่วนที่เป็นสาระสำคัญของความลับทางการค้านั้น และกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะออกหนังสือรับรองการแจ้งข้อมูลให้ไว้เป็นหลักฐาน

ประโยชน์ของการแจ้งข้อมูลก็คือ นอกจากจะใช้เป็นหลักฐานเบื้องต้นในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้วเจ้าของความลับทางการค้ายังสามารถนำหนังสือรับรองที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ออกให้ไปแสดงความประสงค์ต่อธนาคารที่ร่วมโครงการกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อขอ นำความลับทางการค้าของตนมาเป็นหลักประกันการขอสินเชื่อหรือเป็นหลักประกันการชำระหนี้กับทางธนาคาร ผู้ที่ประสงค์จะแจ้งข้อมูลดังกล่าว สามารถแจ้งข้อมูลได้ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัด

8. ใครบ้างที่จะเป็นเจ้าของความลับทางการค้าได้

เจ้าของความลับทางการค้าจะเป็นบุคคลธรรมดา เช่น นายแดง นางดำ นายขาว หรือจะเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัทจำกัด หรือห้างร้านต่างๆ ก็ได้ ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าผู้ที่จะเป็นเจ้าของความลับทางการค้าได้อาจเป็นบุคคล 3 ประเภทดังต่อไปนี้

8.1 ผู้ค้นพบ คิดค้น รวบรวม หรือสร้างสรรค์ข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้า บุคคลประเภทนี้จะต้องเป็นผู้ที่ค้นพบ คิดค้น รวบรวม หรือสร้างสรรค์ข้อมูลด้วยตนเองและได้กระทำโดยสุจริต มิได้ได้รับความลับทางการค้ามาโดยการละเมิดสิทธิความลับทางการค้าของผู้อื่น

8.2 นายจ้างหรือบริษัทที่มอบหมายหรือมีคำสั่งโดยเฉพาะให้ลูกจ้างหรือพนักงานของบริษัททำการทดลอง ศึกษา วิจัย จนได้ข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าขึ้นมา

8.3 ผู้รับโอนสิทธิในความลับทางการค้า ในกรณีที่เป็นการโอนโดยทางมรดก เมื่อเจ้ามรดกซึ่งเป็นเจ้าของความลับทางการค้าถึงแก่ความตาย ความลับทางการค้าในกองมรดกย่อมตกทอดไปยังทายาททันที ส่วนกรณีการโอนทางนิติกรรม กฎหมายกำหนดให้ต้องทำสัญญาโอนความลับทางการค้าเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน และต้องกำหนดเวลาในการโอนไว้ด้วย ถ้าไม่กำหนดเวลาไว้ ให้ถือว่าการโอนนั้นมีกำหนดระยะเวลาเพียง 10 ปี เท่านั้น

9. สิทธิของเจ้าของความลับทางการค้ามีอะไรบ้าง

กฎหมายได้กำหนดบทบัญญัติรองรับสิทธิของผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้าไว้ในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิที่จะดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

9.1 มีสิทธิที่จะเปิดเผย เอาไป หรือใช้ความลับทางการค้าของตน

9.2 มีสิทธิที่จะอนุญาตให้บุคคลอื่นเปิดเผย เอาไป หรือใช้ความลับทางการค้าของตนการอนุญาตเช่นนี้ เจ้าของความลับทางการค้าจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดเพื่อให้มีการรักษาความลับทางการค้านั้นต่อไปก็ได้ เช่น ข้อกำหนดในการเก็บรักษาความลับทางการค้าของผู้รับอนุญาต ห้ามใช้ข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าเพื่อวัตถุประสงค์อื่น สิทธิในการที่จะเข้าไปตรวจสอบการใช้ความลับทางการค้าของผู้รับอนุญาต ข้อห้ามการใช้หรือถ่ายโอนความลับทางการค้าหลังจาก

สิ้นสุดสัญญา

9.3 มีสิทธิที่จะโอนสิทธิในความลับทางการค้าของตนให้กับผู้อื่น เนื่องจากความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินที่สามารถโอนให้แก่กันได้ไม่ว่าจะโอนกันโดยทางมรดกหรือโอนกันทางนิติกรรม ดังนั้น ถ้าเป็นการโอนความลับทางการค้าโดยทางนิติกรรม จะต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน

10. หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการดูแลรักษาความลับทางการค้าอย่างไร

ในเรื่องนี้ กฎหมายความลับทางการค้ามาตรา 15 กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ขออนุญาต ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือ ขยายหรือเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ ต้องยื่นคำขออนุญาตต่อหน่วยงานของรัฐ หากปรากฏว่าข้อมูลที่ยื่นประกอบคำขออนุญาตนั้นเป็นความลับทางการค้าไม่ว่าจะเป็นความลับเฉพาะบางส่วนหรือเป็นความลับทั้งหมด และผู้ขออนุญาตได้แสดงความจำเป็นว่าต้องการให้หน่วยงานของรัฐที่รับเรื่องดูแลรักษาความลับทางการค้าดังกล่าว หน่วยงานที่รับเรื่องมีหน้าที่ดูแลรักษาความลับทางการค้านั้นไว้ ไม่ให้มีการนำเอาไปเปิดเผย หรือเอาไปใช้ในเชิงพาณิชย์ที่ไม่เป็นธรรม โดยหน่วยงานที่ดูแลรักษาความลับทางการค้านั้นจะต้องออกระเบียบเกี่ยวกับการดูแลรักษาความลับทางการค้านั้นด้วย ปัจจุบันหน่วยงานที่ดูแลเรื่องยาที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ส่วนกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแลเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่

ยาที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ที่ได้ผ่านขั้นตอนการขึ้นทะเบียนตำรับยาและได้รับอนุมัติทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้วจะถือว่าเป็นเอกสารราชการที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่จะเข้าถึงได้ และถ้าจะนำไปใช้จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา เอกสารนี้จะถูกจัดเก็บรักษาไว้ในห้องทะเบียนตำรับยา

สำหรับเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ ได้แก่ วัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งโดยทั่วไปมิใช่จะมีประโยชน์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจจะมีพิษหรือผลข้างเคียงต่อผู้ใช้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น กรมวิชาการเกษตรจึงได้มีการออกกฎหมายควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนเพื่อเลือกวัตถุอันตรายที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยเพื่อใช้ในประเทศ และกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตเพื่อควบคุมกิจการ การผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย กรมวิชาการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับขึ้นทะเบียนได้เก็บข้อมูลต่างๆ ไว้ในห้องที่ปลอดภัย

11. การกระทำอย่างไรจึงจะเป็นการละเมิดสิทธิความลับทางการค้าของผู้อื่น

การกระทำที่จะเป็นละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของผู้อื่น จะต้องเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 11.1 เป็นการเปิดเผย หรือใช้ความลับทางการค้าของผู้อื่น
- 11.2 โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของความลับทางการค้า
- 11.3 มีลักษณะที่ขัดต่อแนวปฏิบัติในทางการค้าในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกัน
- 11.4 ผู้กระทำต้องรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าการกระทำเช่นนั้นขัดต่อแนวปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกัน

การกระทำใดๆ ก็ตามที่ครบองค์ประกอบทั้ง 4 ข้อดังกล่าวข้างต้น ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของความลับทางการค้า ซึ่งผลของการละเมิดสิทธินี้จะเป็นเหตุให้เจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนและขอให้มีคำสั่งระงับการกระทำดังกล่าวได้

12. ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของเจ้าของความลับทางการค้ามีอะไรบ้าง

การกระทำบางอย่าง กฎหมายอนุญาตให้ทำได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของความลับทางการค้า ได้แก่การกระทำดังต่อไปนี้

12.1 การเปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้าโดยผู้ที่ได้ความลับทางการค้านั้นมาทางนิติกรรมไม่รู้ว่าคู่สัญญาได้ความลับทางการค้านั้นมาโดยการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของผู้อื่น เช่น นายแสงได้ขโมยสูตรการผลิตยารักษาโรคความจำเสื่อมซึ่งเป็นความลับทางการค้าของบริษัท 123 จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทนายจ้างของนายแสง ไปขายให้กับนายดำ ต่อมานายดำได้นำสูตรดังกล่าวไปทำสัญญาขายต่อให้กับ บริษัท 999 จำกัด โดยบอกว่าสูตรนี้เป็นสูตรใหม่ที่ตนคิดขึ้นมาเอง บริษัท 999 จำกัด รับซื้อไว้โดยสุจริตโดยเชื่อว่าเป็นของนายดำจริง แล้วนำสูตรนี้ไปผลิตยารักษาโรคความจำเสื่อมขาย กรณีเช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นบริษัท 999 จำกัด ละเมิดสิทธิของบริษัท 123 จำกัด

12.2 การเปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้าโดยหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลรักษาความลับทางการค้า เนื่องจากมีความจำเป็นเพื่อก่อให้เกิดการคุ้มครองต่อสุขภาพอนามัยหรือความปลอดภัยของประชาชน เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งมีหน้าที่ดูแลและควบคุมยาต่างๆ ที่จำหน่ายในประเทศไทย โดยกำหนดให้ต้องนำยาใหม่มาขึ้นทะเบียนตำรับยาและแจ้งสูตรยาไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานฯ จึงต้องมีหน้าที่รักษาความลับของสูตรยาที่นำมาขึ้นทะเบียนไว้ ต่อมาถ้าปรากฏเป็นที่สงสัยว่า ยาบางตัวที่ได้แจ้งสูตรไว้

ถ้าผู้ปวยนำไปใช้แล้วอาจมีผลข้างเคียงทำให้เกิดโรคติดต่อร้ายแรงได้ กรณีเช่นนี้ สำนักงานฯ ก็อาจจะนำสูตรยาดังกล่าวส่งไปให้หน่วยงานอื่นๆ ตรวจสอบได้

12.3 การค้นพบความลับทางการค้าของผู้อื่นด้วยความรู้ ความชำนาญ ของผู้ค้นพบเอง กล่าวอีกทางหนึ่งก็ถือเป็นการค้นพบความลับทางการค้าที่ซ้ำกับความลับทางการค้าของผู้อื่นที่มีอยู่ก่อนหน้าแล้วโดยไม่ได้ไปลอกเลียน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการค้นพบโดยอิสระด้วยตนเอง

12.4 การทำวิศวกรรมย้อนกลับ (reverse engineering) ซึ่งเป็นการค้นพบความลับทางการค้าของบุคคลอื่น โดยบุคคลนั้นได้นำผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปมาศึกษาวิเคราะห์จนทราบวิธีการที่จะผลิตผลิตภัณฑ์นั้นขึ้นมา เช่น นางสาวสมศรี ซื้อครีมทาหน้าที่ทำมาจากสมุนไพรไทยในท้องตลาด ใช้แล้ว ปรากฏว่าได้ผลดี ผิวหน้าเนียนไม่มีสิวไม่มีฝ้า จึงหันมาค้นคว้าและวิเคราะห์หาส่วนประกอบของครีมดังกล่าว จนประสบผลสำเร็จและได้ผลิตครีมชนิดเดียวกันขึ้นมาตามสูตรที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าว เมื่อใช้แล้วได้ผลดี กรณีเช่นนี้ไม่ถือว่ามีละเมิดสิทธิใน ความลับทางการค้าของเจ้าของที่ขายครีมรายแรก

13. เมื่อมีการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าเกิดขึ้น เจ้าของความลับทางการค้า จะมีวิธีการดำเนินการอย่างไรเพื่อปกป้องรักษาสิทธิของตนไว้

ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิความลับทางการค้าเกิดขึ้น เจ้าของความลับทางการค้า ผู้ครอบครอง ควบคุม หรือดูแลรักษาความลับทางการค้า มีวิธีการปกป้องรักษาสิทธิของตนได้ดังนี้

13.1 การขอใช้วิธีการไกล่เกลี่ยหรือการประนอมข้อพิพาทโดยคณะกรรมการความลับทางการค้า วิธีการนี้ เจ้าของความลับทางการค้า ผู้ครอบครอง ควบคุม หรือดูแลรักษาความลับทางการค้า อาจตกลงกับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อนำเรื่องที่เกิดขึ้นขอให้กรมทรัพย์สินทางปัญญา นำเสนอคณะกรรมการความลับทางการค้า [1] เพื่อทำการไกล่เกลี่ยหรือประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้น หากคู่กรณีใดสนใจจะใช้วิธีการนี้ก็สามารติดต่อดำเนินการโดยตรงกับ กองกฎหมายและ อุตสาหกรรม กรมทรัพย์สินทางปัญญา

13.2 การขอให้อนุญาตไต่สวนการพิจารณา หากปรากฏว่าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่อาจตกลงกันได้กับการไกล่เกลี่ยหรือการประนอมข้อพิพาทตามวิธีการแรก คู่กรณีก็ยังสามารถนำข้อพิพาทความลับทางการค้าที่เกิดขึ้นนั้นไปขอให้อนุญาตไต่สวนการวินิจฉัยชี้ขาดได้ ซึ่งในปี พ.ศ. 2545 นี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มีการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและระงับข้อพิพาทด้านทรัพย์สินทาง

ปัญญาขึ้นในกรรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อทำหน้าที่ ดำเนินการอนุญาตไต่สวนการด้านทรัพย์สินทางปัญญาและดำเนินการไกล่เกลี่ยให้มีการประนีประนอมข้อพิพาทด้านทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ

13.3 การนำคดีไปสู่ศาล ประการสุดท้าย เจ้าของความลับทางการค้า ผู้ครอบครองควบคุม หรือดูแลรักษาความลับทางการค้า อาจใช้วิธีการนำคดีพิพาทที่เกิดขึ้นไปสู่ศาลได้โดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายความลับทางการค้าได้เปิดโอกาสให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้าฟ้องร้องผู้กระทำละเมิดต่อศาลได้เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการละเมิดนั้น หยุดการละเมิดเป็นการชั่วคราว และยังฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ละเมิดได้ อย่างไรก็ตาม การที่จะฟ้องร้องเป็นคดีความในชั้นศาล คู่ความทั้งสองฝ่ายจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเป็นเงินจำนวนมาก ดังนั้นคู่ความที่มีทุนทรัพย์จำนวนน้อย ควรที่จะเลือกใช้วิธีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท หรือวิธีการอนุญาตไต่สวนการตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

สำหรับคู่ความที่ได้ใช้วิธีการอนุญาตไต่สวนการและอนุญาตไต่สวนการได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว คู่ความจะนำเรื่องเดียวกันกับที่อนุญาตไต่สวนการได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดแล้วนั้นมาสู่ศาลอีกไม่ได้

14. คณะกรรมการความลับทางการค้าคือใคร มีอำนาจหน้าที่อย่างไร

ในกฎหมายความลับทางการค้ากำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการความลับทางการค้า" ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 13 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในสาขา

วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรม เกษตรศาสตร์ เภสัชศาสตร์ การค้าระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ หรือสาขาอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเลขานุการ ผู้ที่เป็นประธานกรรมการและกรรมการจะต้องไม่มีตำแหน่งใดๆ หรือมีส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ

คณะกรรมการความลับทางการค้ามีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการคุ้มครอง/ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้า การออกกฎกระทรวง ตลอดจนการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทตามที่คู่กรณีร้องขอ นอกจากนี้ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมายด้วย

15. มาตรการในการลงโทษผู้ที่ละเมิดความลับทางการค้ามีอะไรบ้าง

ผู้ที่เปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้าของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตย่อมมีความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งได้แก่การกระทำได้ต่อไปนี้

15.1 ผู้ที่มีเจตนาเปิดเผยความลับทางการค้าของผู้อื่นให้เป็นที่ล่งรู้ของคนทั่วไป กฎหมายกำหนดว่าผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ [2]

15.2 ผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาความลับทางการค้าของเจ้าของความลับทางการค้าที่ได้จัดแจ้งให้หน่วยงานราชการดูแลรักษาความลับทางการค้าไว้ มีเจตนาไม่สุจริตนำความลับทางการค้านั้นไปเปิดเผยหรือใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น ต้องได้รับโทษจำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 1,000,000 – 2,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ [3]

16. การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนการใช้พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 จะเป็นความผิดหรือไม่

บทเฉพาะกาลตามมาตรา 39 [4] กำหนดว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับแก่การเปิดเผย เอาไป หรือใช้ความลับทางการค้า ที่เป็นการละเมิดความลับทางการค้าที่กระทำขึ้นก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ คือ ก่อนวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 อย่างไรก็ตามควรมีข้อระวังด้วยว่า การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้นถ้าเป็นการกระทำที่เข้าข่ายเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ในหมวดที่ 2 ซึ่งเป็นความผิดฐานเปิดเผยความลับในมาตรา 323 หรือมาตรา 324 ถือว่าผู้กระทำความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ หรือถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่เข้าข่ายเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องสัญญาและละเมิด เช่น ในกรณีที่นายจ้างที่เป็นเจ้าของธุรกิจการค้าอาจทำสัญญากับลูกจ้างหรือผู้ร่วมลงทุนไม่ให้

เปิดเผยความลับทางการค้าที่ได้ล่งรู้มาในขณะที่ทำงานกับนายจ้างก็ได้ ซึ่งหากคู่สัญญา นำความลับไปเปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้านั้น นายจ้างก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามการเผยแพร่หรือใช้ความลับทางการค้าและให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่ข้อสัญญาดังกล่าวผูกพันแต่เฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น ไม่มีผลต่อบุคคลภายนอก จึงไม่อาจฟ้องบุคคลภายนอกที่ใช้หรือนำความลับทางการค้าไปเปิดเผยให้ต้องรับผิดตามสัญญาได้

[1] พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 16 และมาตรา 21(3) กำหนดให้มีคณะกรรมการความลับทางการค้า จำนวน 13 คน ประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขา

ต่างๆ มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ โกล่เกลี่ยปรีอประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับความลับทางการค้า ตามที่คู่กรณีร้องขอ

[2] พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 33

[3] พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 34

[4] พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 39 "พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่ การเปิดเผย

เอาไป หรือใช้ซึ่งความลับทางการค้าก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ"

การขอรับความคุ้มครองความลับทางการค้า

การขอรับความคุ้มครองความลับทางการค้า

เอกสารประกอบการแจ้งข้อมูล

สถานที่ยื่นคำขอแจ้งข้อมูลความลับทางการค้า

การขอรับความคุ้มครองความลับทางการค้า

การยื่นคำขอแจ้งข้อมูล คำขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง คำขอเพิกถอน คำขอตรวจค้น และคำขอ อื่นๆ ให้ยื่นต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด หรือโดย ทางไปรษณีย์ตอบรับถึงอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือโดยวิธีอื่นที่อธิบดีประกาศกำหนดโดย ใช้แบบคำขอดังต่อไปนี้

1. คำขอแจ้งข้อมูลความลับทางการค้า	ลค.01
2. คำขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลความลับทางการค้า	ลค.02
3. คำขอเพิกถอนข้อมูลความลับทางการค้า	ลค.03
4. คำขอรับใบแทนหนังสือรับรองความลับทางการค้า	ลค.04
5. คำขอตรวจค้นข้อมูลความลับทางการค้า	ลค.05

เอกสารประกอบการแจ้งข้อมูล

1. คำขอแจ้งข้อมูลตามแบบ ลค.01
2. หนังสือยืนยันแสดงความเป็นเจ้าของความลับทางการค้า
3. หนังสือมอบอำนาจติดอากรแสตมป์ 30 บาท พร้อมบัตรประจำตัวของผู้รับมอบอำนาจ (กรณี มอบให้ตัวแทนยื่นคำขอ)

4. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เช่น หนังสือรับรองนิติบุคคล กรณีที่นิติบุคคล เจ้าของความล้ม
ทางการค้า
5. ไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือค่าธรรมเนียมใดๆทั้งสิ้น

สถานที่ยื่นคำขอแจ้งข้อมูลความล้มทางการค้า

เจ้าของความล้มทางการค้าสามารถแจ้งข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความล้มทางการค้า
ของตนไว้ที่ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กองกฎหมายและอุทธรณ์ชั้น 12 เบอร์โทรศัพท์ 0-2547-
4675 สำนักงานพาณิชย์จังหวัด หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถึงอธิบดีกรมทรัพย์สิน
ทางปัญญา เพื่อจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลโดยไม่มีการบันทึกหรือเปิดเผยในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ
และกรมฯ จะออกหนังสือรับรองการแจ้งข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน

ประโยชน์ของการแจ้งข้อมูลก็คือ เจ้าของความล้มทางการค้าสามารถนำหนังสือรับรองไป
แสดงความประสงค์ต่อธนาคารที่ร่วมโครงการกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อขอนำความล้ม
ทางการค้ามาเป็นหลักประกันการขอสินเชื่อ หรือหลักประกันการชำระหนี้กับธนาคาร